

VELIKA ČUDA SVETA

RASEL EŠ

ilustrovaao RIČARD BONSON

Original title: Great Wonders of the World
First published in Great Britain in 2000
Copyright © 2000 Dorling Kindersley Limited, London

Naslov originala
GREAT WONDERS OF THE WORLD
Copyright © 2000 Dorling Kindersley Limited, London
Text copyright © 2000 Russell Ash
Translation Copyright © 2011 za srpsko izdanje, LAGUNA

SADRŽAJ

4
ISTORIJA ČUDA

6
VELIKA PIRAMIDA U GIZI

8
IZGRADNJA PIRAMIDE

10
SPEKTAKULARNE PIRAMIDE

12
ZEVSOV KIP U OLIMPIJI

14
OLIMPIJA

16
SVETI KIPOVI

18
MAUZOLEJ U HALIKARNASU

20
OBRADA KAMENA

22
OGROMNE GROBNICE

24
VISEĆI VRTOVI VAVILONA

26
SJAJ VAVILONA

28
ČUDA ZABAVE

30
KOLOS SA RODOSA

32
IZGRADNJA KOLOSA

34
VELIČANSTVENI SPOMENICI

36
FAROS U ALEKSANDRIJI

38
VELIKI PODUHVAT

40
DOSEZANJE DO NEBA

42
ARTEMIDIN HRAM U EFESU

44
IZGRADNJA HRAMA

46
ČUDESNE VERSKE GRAĐEVINE

48
OSTALA DREVNA ČUDA

50
PREKRASNE PALATE I DVORCI

52
NEOBIČNA ČUDA

54
ČUDA GRAĐEVINARSTVA

56
ČUDA PREVOZA

58
DIVNI IZUMI

60
ČUDA PRIRODE

62
ČUDA BROJA SEDAM

63
INDEKS POJMOVA

64
ZAHVALNICE

ISTORIJA ČUDA

SEDAM SVETSKIH ČUDA jedan je od najpoznatijih popisa koji su ikad sastavljeni, a ipak je malo ljudi koji ih mogu sve navesti. Broj sedam odavno ima posebno značenje, ali zašto je izabrano baš tih sedam članova grupe? Sedam čuda se prvi put spominju u 5. veku pre n. e. kad je grčki historičar Herodot sastavio popis građevina kojima su se divili. Među njima su bile piramide i vavilonski viseći vrtovi. Isto su učinili i matematičar Filon iz Vizantije oko 225. godine pre n. e. i grčki pisac Antipater iz Sidona oko 130. godine pre n. e. Svoje popise su sastavili pre nego što je sagrađen Faros u Aleksandriji, pa su umesto njega uvrstili vavilonske zidine.

Do srednjeg veka takav je popis bio opšteprihvaćen, međutim, od tih sedam veličanstvenih građevina danas postoji samo Keopsova piramida. Ostale su razorene i od njih su nam ostale samo ruševine i opisi. Ova knjiga će izneti nešto o svakom od sedam čuda i upoređiće ih s drugim velikim građevinama. U knjigu su uključena i mnoga druga „čuda“, od važnih otkrića i građevinskih dostignuća do neobičnih i prirodnih čuda.

ZAŠTO GRADITI ČUDO?

U drevna vremena važni ljudi su podizali veličanstvene građevine kao vidljiv dokaz svoje moći i uticaja. Niko ne može ostati ravnodušan pred veštinom koju je zahtevala njihova izgradnja, i meštani su se izuzetno ponosili njima. Verska predanost je takođe igrala važnu ulogu u nastanku mnogih čuda, a svih sedam građevina postale su popularne turističke znamenitosti.

MAPA SEDAM ČUDA

Grčki pisci su među sedam čuda uvrstili građevine iz svoje neposredne okoline, pa se svih sedam čuda nalazi unutar carstva Aleksandra Velikog. Sedam čuda antičkog sveta uključuju Keopsovu piramidu u Gizi, Zevsov kip u Olimpiji, Mauzolej u Halikarnasu (grobnicu), Semiramidine viseće vrtove u Vavilonu, Kolosa s Rodosa (divovski kip), Faros u Aleksandriji (svetionik) i Artemidin hram u Efesu.

MAŠTOVITA TUMAČENJA

Možda će savremenog čitaoca iznenaditi činjenica da nijedan davni putnik nije mogao posetiti svih sedam čuda jer nisu postojala u isto vreme. U stvari, vrlo malo pisaca koji su ih opisivali, pa čak i umetnika koji su ih prikazivali, zaista je i videlo čuda. Zato su ponavljali ono što su čuli od drugih, mešajući činjenice i legende. Iako je ovde prikazana maštovita ilustracija iz 19. veka lepa slika, ona nije istorijski tačna. Stručnjaci su otkrili da Kolos s Rodosa nije bio dovoljno veliki da stoji u raskoraku iznad ulaza u luku. Uprkos tome, takvi uzbudljivi prizori vekovima su se zadržali u ljudskim predstavama.

PRVI POSETIOCI ZNAMENITOSTI

Putovanje u daleke zemlje relativno je savremen oblik zabave. U starom svetu putovanja su često bila teška i opasna, i osim vojnika i trgovaca malo je ljudi odlazilo na daleka putovanja. U 18. veku obrazovani Evropljani počeli su da idu u „veliki obilazak“ istorijskih gradova i građevina, naročito onih u Italiji. Međutim, tek su u 19. veku parobrodi i železnica omogućili običnim ljudima da posete zemlje poput Egipta i svojim očima vide čuda kao što su piramide.

DRUGA ČUDA STAROG SVETA

Sedam svetskih čuda otkrivaju mnogo toga o umetnosti, arhitekturi i građevinarstvu društava koja su ih stvorila, ali ona su samo odabrana grupa koja ne uključuje sve znamenite drevne građevine. Mnoge građevine, poput Velikog kineskog zida, bile su potpuno nepoznate sastavljačima čuvenog popisa, pa u njega nisu bile uključene. Rad na nekima od antičkih čuda još nije ni počeo kad je popis bio dovršen. Jedno takvo čudo je Aja Sofija u Istanbulu u Turskoj. Prvobitno ju je izgradio car Konstantin 360. godine i bila je jedna od najlepših crkava ranog hrišćanstva. Nekoliko je puta obnavljana zbog oštećenja prouzrokovanih vandalizmom, zemljotresima i požarima, pre nego što je 1453. pretvorena u veličanstvenu džamiju.

SAVREMENA ČUDA

Ljudska domišljatost pronalazi inspiraciju u starijim idejama koje razvija i tako stalno gradi na dostignućima prošlosti. Mnogi uzbudljivi projekti današnjice grade se materijalima i metodama o kojima graditelji sedam svetskih čuda nisu mogli ni sanjati. U te građevine ubrajaju se i zapinjujuće moderne zgrade poput muzeja Gughenhajm u Bilbaou u Španiji. Ta umetnička galerija je otvorena 1997. a budući da smo ušli u 21. vek, nesumnjivo će biti još mnogo spektakularnih građevina koje će zaslužiti svoje mesto na popisu čuda jer, kako izreka kaže, „čuda nikada ne prestaju“.

Muzej Gughenhajm u Bilbaou sagrađen je od blokova krečnjaka presvučenog titanijumom (veoma čvrstim metalom) a zidovi su napravljeni od stakla.

VELIKA PIRAMIDA U GIZI

Ova slika prikazuje Kefrenovu piramidu u vreme izgradnje. Kefren (Kafre) bio je Keopsov sin.

VELIKA PIRAMIDA U GIZI U EGIPTU jedino je od Sedam čuda starog sveta koje i danas postoji. Tokom gotovo četiri hiljade godina bila je to najviša građevina na svetu. Kad je završena, dosegala je 147 metara. To je ujedno i najveće i najpreciznije sagrađeno kameno zdanje. Nalazi se na zapadnoj obali reke Nila, a podignuta je za kralja Kufua, drugog vladara iz Četvrte dinastije, kod nas poznatog pod grčkim imenom Keops. Keops je vladao od oko 2551. do 2528. pre n. e. i nadgledao je izgradnju piramide koja je trebalo da mu bude grobnica. Iako se temeljila na piramidi njegovog oca u Dahšuru, mnogo je veća i najavila je veliko doba izgradnje piramida. Piramide su podizane i pre Velike piramide, a još ih je sagrađeno i nakon nje, ali nijedna druga građevina nije toliko oduševljavala svet u razdoblju od preko četiri hiljade godina.

KRALJ KEOPS (KUFU)
Iako mu je ime zapisano iznad Kraljeve odaje, u Velikoj piramidi nema nikakvog drugog traga Keopsa jer su pljačkaši grobnica ukrali njegovu mumiju. Jedini kip za koji se zna da predstavlja upravo njega jeste ova skulpturica od slonovače nađena u ruševinama stotinak kilometara južno od piramida.

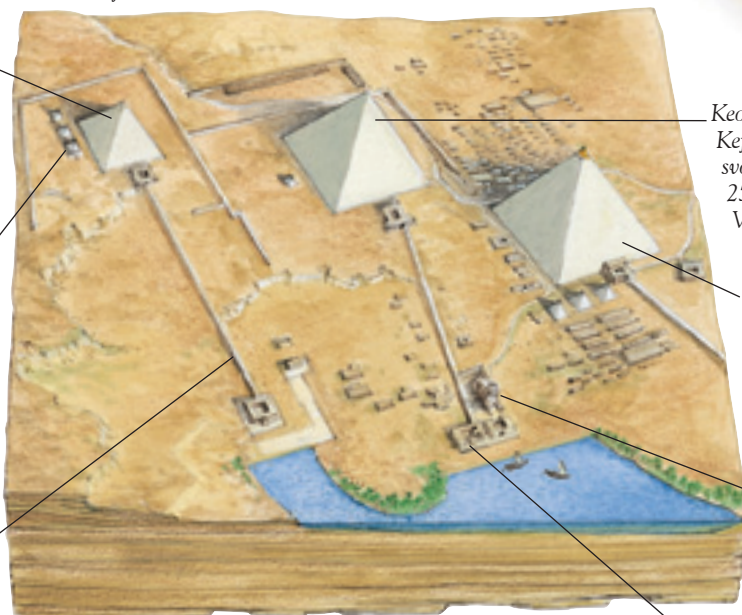
Prilaz sagrađen od cigala od blata postepeno je rastao kako su se dodavali novi slojevi i kako je piramida napredovala. Prilaz je posle uklonjen.

Kameni blokovi dovlačili su se na „sankama“ ispod kojih su bile drvene oblice. Kako su „sanke“ vukli prema napred, oblicu s kraja premeštali su ispred sanki i tako dalje.

Piramida koja je pripadala Mikerinu (Menkaureu), jednom od faraona pokopanih u Gizi, bila je najmanja od tri glavne piramide. Sagrađena je oko 2490. pre n. e. a bila je visoka 65 metara.

Uz Keopsovu i Mikerinovu piramidu nalazi se i grupa manjih piramida. Poznate su pod nazivom Piramide kraljica, budući da su verovatno sagrađene za žene iz kraljevske porodice.

Nasip na kome je bio put upotrebljavao se prilikom izgradnje piramida, a posle je i natkriven i pretvoren u sveti put koji spaja hram u dolini i piramidu.

RASPORED PIRAMIDA

Pogled iz vazduha prikazuje piramide u Gizi gledano u smeru zapada. To je mesto izabrano zato što je ravna kamena površina predstavljala idealne temelje za velike građevine, a iz tla se mogao iskopavati i građevinski materijal. Složeni „grad“ koji je sadržao piramide, hramove i kuće rastao je tokom nekoliko generacija.

Keopsov sin Kefren sagrađio je svoju piramidu oko 2520. godine pre n. e. Visoka je 143,5 m.

Keopsova piramida poznata je i pod nazivom Velika piramida. To je najveća egipatska piramida i najpoznatije od Sedam čuda starog sveta.

Sfinga je divovska skulptura lava s ljudskom glavom visoka 20 m. Isklesana je u monolitnoj steni oko 2500. godine pre n. e., za vreme Kefrenove vladavine.

U hramu u dolini nalazilo se mumificirano telo mrtvog kralja pre nego što je položeno u piramidu.

NEVEROVATNE ČINJENICE

- Smatra se da je Velika piramida teža od pet miliona tona, a sastoji se od više od dva miliona kamenih blokova.
- Piramida pokriva područje od 5,15 hektara, što odgovara površini 200 teniskih terena.
- Bazilika Svetog Petra u Rimu u Italiji stala bi dva puta na površinu koju pokriva Velika piramida.
- Napoleon je izračunao da tri glavne piramide sadrže dovoljno kamena da se od njega može sagraditi zid oko cele Francuske visok tri metra i debeo 30 cm.

Postoje određeni dokazi da je vrh piramide bio presvučen zlatnom navlakom. Dejstvo je sigurno bilo fantastično.

Spoljašnjost piramide bila je prekrivena blistavobelim krečnjakom iz kamenoloma u Turi u brdima Mukatam, istočno od današnjeg Kaira. Do danas je sačuvano vrlo malo tog kamena.

PIRAMIDE DANAS

Piramide privlače mnogobrojne turiste. Noću se priređuju uzbudljive zvučno-svetlosne predstave, s najsavremenijim laserima koji osvetljavaju spomenike stare 4500 godina. Sve vreme se obavljaju restauratorski radovi i iskopavanja, a nedavno su otkriveni i ostaci male „satelitske“ piramide iza piramida Keopsovih kraljica.

Veruje se da je samo jedna od piramida za kraljice, izgrađenih za Keopsove supruge i sestre, bila i upotrebljena.

Mastabe su grobnice s ravnim krovovima sagrađene za službenike, dvorane i manje važne članove kraljevske porodice. Ime dolazi od arapske reči koja znači „klupe“.

Keopsov sin Kefren nadgledao je radove na svojoj piramidi.

Ne zna se sa sigurnošću koji je arhitekta vodio izgradnju Kefrenove piramide, ali možda je reč o nećaku nadzornika radova na Velikoj piramidi.

Seljaci su pomagali u izgradnji u mesecima kad su njihova polja bila poplavljena. Stručnjaci danas smatraju kako je za izgradnju Velike piramide bilo potrebno 20.000 radnika.

Neki kameni blokovi dovezeni su rekom Nil i kanalom. Onde su istovareni i stavljeni na „sanke“.

Klesari su „otesavali“ ili pripremali grubo isečene kamene blokove pre nego što su odvezeni do piramide.